

Innspill til kulturmeldingen

Utfordringer i bibliotekfeltet – i alle fall for små folkebibliotek

Hei! Mitt navn er WR og jeg kommer i fra Skjervøy. Jeg er biblioteksjef og leder for det regionale biblioteksamarbeidet i Nord-Troms. Nord-Troms omfatter 6 kommuner: Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy, Kåfjord/Gáivuotna, Lyngen og Storfjord. Til sammen er vi ca. 16.400 innbyggere. Nordreisa er den største kommunen med ca. 4.700 innbyggere, Kvænangen er den minste med ca. 1.400 innbyggere. Og i min kommune Skjervøy er vi ca. 2900.

Folkebibliotek er en lovpålagt oppgave i kommunene.

Folkebibliotek er en liten virksomhet med et stort oppdrag. Vi skal serve hele befolkningen i fra ung til gammel – vi favner bredt og skal gi et vidt tilbud. De kommunale folkebibliotekene er ofte små og ofte med få ansatte, og det kan være vanskelig å få gjennomslag i kommunen.

Den nye lovendringen, biblioteket skal være en arena for offentlig samtale og debatt, har vært med på å skape nye oppgaver til en liten virksomhet. Hvordan skal en møte nye oppgaver i små folkebibliotek?

I min region har vi kommuner med bibliotekressurs ned til 50 % og opp til 200 %. Og i min kommune er vi 140 %, så vi er nok midt på treet i den store sammenhengen.

Så det sier seg selv at det blir store sprik i fra kommune til kommune.

Det vi i Nord-Troms fant ut var at skulle vi få til noe så måtte vi få til samarbeid og muligens også noen stordriftsfordeler. Vi begynte tidlig på 2000-tallet med et uformalisert biblioteksamarbeid i mellom seks kommuner. Det vi i dag sitter igjen med er at det er blitt enklere å få ting til – vi vet vi har støtte i nabokommunens bibliotek og i samarbeidet for øvrig. Selv om noen føler at de ikke får like god støtte i fra sin kommuneadministrasjon når de opplever kutt, eller forslag til, i stillinger og budsjett. Så har dem et kollegium og et nettverk i regionen. Det er noe med å ikke føle seg så aleine.

Hva har vi i Nord-Troms oppnådd?

Vi har et samarbeid på tvers av kommunegrenser og har fått til sektorovergripende samarbeid internt i kommunene og eksternt.

Vi ønsket oss stordriftsfordeler når vi startet og det har vi fått til. Vi har jobbet i flere år arbeidet i prosjekter hvor fokus har vært læring. Først hadde vi et prosjekt hvor vi utviklet det vi kaller for studiebibliotek – hvor den voksne studenten var i fokus. Så gikk vi i gang med et større prosjekt hvor ønsket å videreutvikle det etablerte regionale biblioteksamarbeidet i Nord-Troms ved å utvikle og kvalitetssikre bibliotekene som kunnskaps- og læringsarena. Og her favnet vi i fra nyfødt til voksen. Mange ting ble testet ut og mange tiltak ble prøvd ut.

Vi har opparbeidet oss et felles årshjul som definerer hva vi skal gjøre av ulike tiltak igjennom året. Vi har møteplan som går over hele året, og vi møtes jevnlig, ca. en gang i måneden, via lydbilde så vi ikke bruker ressurs på å reise.

Vi har felles oppgaver/tiltak som drøftes og evalueres, og ikke minst er disse møte med på å stille spørsmål og faglige krav til hverandre.

Ei i samarbeidet sa: *det som er vedtatt som en del av årshjulet er det min kommune forplikter å være med på.*

Det vi har gjort og det vi har utvikla hadde ikke blitt noe av uten et samarbeid, uten prosjektressurs og eksterne midler. Mye av det som er blitt testet ut er blitt en del av vårt bibliotektilbud – jeg bruker å si at studiebibliotek tjenesten ligger i ryggmargen våres.

Videre ser vi at vårt biblioteksamarbeid har en verdi for kommunene – det blir enklere å rekruttere nye biblioteksjefer ved at det er etablert et faglig miljø som har noen føringer og noen krav. Oppdraget er definert, kompetansen overføres og samarbeidet er med på å sikre felles forståelsen av bibliotekoppdraget -trenger ikke finne opp “kruttet” på nytt og alene.

Men vi ser nå, etter endt prosjektperioder, at det er vanskelig for de bibliotekene med mindre enn 100 % bibliotekressurs til å videreføre og få gjennomføre tiltakene.

I bibliotekplanen for Troms så står det at alle kommuner bør tilby minst 100 % stiling til bibliotek tjenesten og vi kunne ikke vært mer enige. Det må til for å møte utviklingen, de nye arbeidsoppgaver og vi trenger nye og oppdatert kompetanse på forskjellige områder.

I små kommuner hvor det blir færre og færre møteplasser blir møtet mellom bruker og bibliotek viktig - hver bibliotek enhet har sin egenverdi og egenart. Og vi må være der folk bor.

Lov om folkebibliotek sier at bibliotek er en lovpålagt oppgave i kommunene. Men den sier ingenting om hvor stor ressurs hvert bibliotek må ha.

Små bibliotek er store bibliotek i miniatyr – vi gjør det samme, men i mindre skala.